

5. Makarenko N.V. Latent period of sensory-motor reactions in persons with different functional mobility of the nervous system. Journal. higher nervous, 1984. 34(6), 1041-1047 p.p.

6. Volodymyr Klymovich, Oleg Olkhovyi. Influence on the dynamics of psychophysiological qualities. Actual scientific research in the modern world: Collection of scientific works XIV International. scientific Conf. 6 (14), 49-53.

7. Volodymyr Klymovych, Oleh Olkhovyi, Serhii Romanchuk (Adoption of youth`s bodies to educational conditions in higher educational institutions. Journal of Physical Education and Sport (JPES), 2016. 3(1), 620-622 p.p.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-044-5-33>

ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ В УНІВЕРСИТЕТІ

Тіняков А. О.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри фізичного виховання
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»*

Фоменко В. В.

*майстер спорту міжнародного класу з легкої атлетики,
викладач кафедри фізичного виховання
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
м. Харків, Україна*

Одним із найважливіших завдань підготовки майбутніх спеціалістів в університетах є створення умов для формування гармонійної особистості, здатної проявляти свої сильні сторони, творчо вирішувати професійні завдання, наполегливо працювати у команді та реалізовувати власний потенціал. Тому серед найважливіших завдань, що мають вирішуватися у виховній роботі зі студентами, є формування їх лідерських якостей, набуття навичок міжособистісної комунікації та

взаємодії, вирішення практичних завдань у команді, вмінь проявляти свої сильні якості.

Окрім того, розвиток лідерських якостей студентів є запорукою їх міцного психологічного здоров'я, що, згідно визначеній у Всесвітній декларації охорони здоров'я ВОЗ, є станом благополуччя, при якому людина може реалізовувати свій особистий потенціал, розв'язувати звичайні життєві стресові ситуації, продуктивно та плідно працювати й робити внесок у життя суспільства. Основною функцією психічного здоров'я, на думку вчених, є підтримка активного динамічного балансу між людиною і оточуючим середовищем у ситуаціях, які потребують мобілізації ресурсів особистості [1, 2].

У зв'язку з цим, набуває значущості використання можливостей фізичної культури та спорту в університеті для вирішення виховних завдань, зокрема для формування та розвитку лідерських якостей студентів [3, 4]. Особливої важливості та значущості фізична культура і спорт набувають у формуванні та розвитку наступних лідерських якостей та навичок:

1. Здатність до міжособистісної комунікації та управління людьми для досягнення поставленої мети. Відповідні лідерські якості та навички мають яскравий прояв та ефективно розвиваються у «студентських» ігрових командних видах спорту, таких, як баскетбол, футбол, волейбол та ін.

2. Вміння приймати рішення у складних стресових ситуаціях, що є основою ігрових видів спорту та єдиноборств (боротьба, теніс, бадмінтон та ін.)

3. Наполегливість та рішучість у досягненні поставленої мети. Такі риси є притаманними для тих, хто займається як спортом, так і фізичною культурою, наприклад, для поліпшення своєї зовнішності.

4. Високий особистий статус та соціальна активність. Ці риси відрізняють спортсменів, які бажають досягти найвищих результатів та, завдяки цьому, підвищити свій особистий статус та визнання у суспільстві. Соціальна активність є наслідком такого визнання, коли спортсменом починають цікавитися оточуючі, слідкувати за його спортивним та особистим життям.

5. Витримка і самовладання. Такі лідерські навички є базовими ознаками особистості, яка займається будь-яким видом спорту та прагне досягти успіху у протидії супернику на майданчику.

6. Висока фізична підготовленість, витривалість та функціональна працездатність, що є безпосередніми умовами успішних спортивних виступів. Ці лідерські ознаки закладаються також під час занять фізичною культурою та будь-яких видів рухової активності.

7. Сміливість, воля до перемоги. У спортивній діяльності чітко визначений результат особистості, який порівнюється з результатами інших спортсменів за чіткими критеріями та показниками. Отже, сміливість та воля до перемоги є тими необхідними лідерськими якостями, що дозволяють особистості досягти конкретних вищих результатів, ніж у суперників, перемогти їх.

Таким чином, заняття фізичною культурою і спортом в університеті мають справляти позитивний вплив на формування лідерських якостей та ознак студентів, для чого необхідно:

1. Визначити характер впливу різних видів фізичних вправ та видів спорту на виявлення, формування та розвиток лідерських якостей у студентів університетів.

2. Науково обґрунтувати комплексну методику застосування фізичних вправ і видів спорту з метою розвитку лідерських якостей студентів.

3. Постійно вдосконалювати психолого-педагогічні знання і медичні навички викладачів кафедр фізичного виховання університетів з ефективного використання засобів і методів фізкультурно-спортивної діяльності у рішенні завдань виявлення, формування, розвитку та вдосконалення лідерських якостей студентів.

Література:

1. Первомайский В.Б., Карагодина Е.Г., Илейко В.Р., Козерцкая Е.А. Категории болезни, здоровья, нормы, патологии в психиатрии: концепции и критерии разграничения. *Вісник психіатрії та психофармакотерапії*. 2003. № 1. С. 14-27.

2. Ананьев В. А. Введение в психологию здоровья: учебное пособие. СПб.: БПА, 1998. 148 с.

3. Голубь А.Б. Социально-воспитательные условия формирования лидерских качеств студентов в учебном процессе вуза: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Комсомольск-на-Амуре, 2009. 22 с.

4. Тітова Г.В. Проблема лідерства у спортивній діяльності та сутність поняття «спортивні лідерські якості». *Зб. наук. праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини* / гол ред.: М. Т. Мартинюк. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2014. Ч. 3. С. 357-366.